

Obsah:

Editorial	2
Slovo starosty	2
Plánované akce	6
Společenská kronika	
Jubilanti	7
Poděkování (3x)	7
K inspiraci (aj poučení)	
Příběh jednoho života	10
Pravdivá kniha o žitkovských bohyních	12
Odcházející kultura strážnických sousedů	14
Se SK za recepty	20
Vzpomínky na KPLU –IV.	24
Z Veselí do Bojkovic – I.	27
Nečekané setkání v Bílých Karpatech	30
Folklorní (i jiné) akce	
Přehled akcí 2016	33
Folklorní taneční	37
Oslava výročí s přáteli	39
120. výročí pražského SK	41
Jak jsme se bavili na Slov.plese	42
Moravský ples u přátel	43
Okénko vinaře	
Krúžkařský košť vín	45
Fotoreportáž z akcí	46
Receptář	
Bohunčiny pletýnky	51

Editorial

Vážení a milí čtenáři,

konečně se nám po delší odmlce nashromáždil dostatek příspěvků, aby mohlo vyjít další číslo Krúžkozoru. Budeme velmi potěšeni, když následující bude moci vyjít už v červnu, jak bychom si coby redakce představovali. Ale to závisí na Vaší autorské aktivitě! Zdá se, že vesměs nová chasa v tomto směru fungovat bude, takže se snad máme na co těšit. Toto číslo je tak trochu orientováno na naši milou a aktivní dlouholetou členku Bohunku Pavlíkovou, oslavu jejíž neuvěřitelných kulatin jsme s ní všichni nedávno oslavili; taktéž se tu dost našich příspěvků tématicky vrací k oblasti nám všem blízkých Kopanic a jejich specifik. A jak je vidět, hluboké dojmy ve Vás zanechala i proběhnuvší plesová sezóna. I ostatní příspěvky jsou ovšem zajímavé a hodny Vaší plné pozornosti.

Takže hezké počtení a zapojte se do tvorby příštích vydání, zatím přejeme všem krásné a voňavé jaro

Jiřina Lacinová

*

Slovo starosty

Zpráva o Slováckém krúžku v roce 2016

Vážení krúžkaři,

v loňském roce působil Slovácký krúžek v Brně již sto osmým rokem, a to jako obvykle, v několika svých rovinách. Jako spolek, i jako soubor. Jako spolek uspořádal jedenáct besed u cimbálu. V prvním pololetí roku v sále klubu Univerzity obrany na Šumavské ul. 4., od září, kdy byl nucen ukončit svou činnost v Klubu Univerzity obrany, pak nově v MK klubu na Vlhké 21. Běžné besedy u cimbálu se

v loňském roce účastnilo kolem stovky účastníků. Více účastníků ovšem chodilo na tematicky zaměřené besedy: v únoru se uskutečnila beseda s XXI. Oharkovým šmakem (košť nakládaných okurek), v dubnu uspořádal krúžek besedu u cimbálu spojenou se XIII. košťem ovocných pálenek, který byl bodovaný a na němž se podařilo shromáždit 88 vzorků z Brněnska a z Moravského Slovácka, z toho 39 slivovic, 18 meruňkovic, 14 jablečných pálenek, 8 hruškovic a 9 různých ostatních vzorků. V říjnu, na krojované besedě u cimbálu, předváděl krúžek hody na Kyjovsku, v listopadu byla beseda ozvláštněna vystoupením gajdoše Jana Huňare s jeho muzikou z Moravské Nové Vsi na Podluží. V prosinci se uskutečnily dvě besedy u cimbálu, jedna s Mikulášským programem a druhá, vánoční, s pásmem neznámých koled z Moravského Slovácka. Nutno říci, že besedy u cimbálu krúžku jsou vyhlášené, mají nezanedbatelnou pověst prakticky v celé ČR, jsou vyhledávány a patří v městě Brně k pravidelným folklórním akcím.

Důležitou součástí činnosti krúžku bylo také pořádání „folklórních tanečních“ v druhém pololetí roku, při nichž se zájemci (více jak 40 párů!) seznamovalo pod vedením lektorů z regionů s tanci z různých slováckých oblastí. Tyto tance pak byly opakovány na besedách ve formě předtančení i praktického opakování pro všechny přítomné. Dík za tuto veleúspěšnou propagaci krúžku patří především naší chasě.

Významnou akcí pořádanou pravidelně krúžkem je také Slovácký ples. Loňský 66. ples, nazvaný „Fašanku, fašanku...“, konaný 6. února 2016 v Kongresovém centru BVV, byl věnován fašankovým zvykům na Moravském Slovácku, s nimiž vystoupil soubor Slováckého krúžku, představili se ale také hosté ze souboru Žerotín ze Strážnice. Kromě cimbalové muziky krúžku a muziky Matěje Kúřečky ze Starého Poddvorova ples doprovázela dechová hudba Šardičanka ze Šardic u Kyjova. V Kongresovém centru bylo přítomno kolem 450 účastníků a 16 krojovaných skupin. Ukazuje se (a to je

i zkušenost z letošního plesu), že dvě cimbálové muziky jsou pro ples velmi vhodné, a to i za cenu zvýšených nákladů.

Kromě těchto pravidelně pořádaných akcí Slovácký krúžek také vystupoval při celé řadě příležitostí jakou soubor. Všechny akce Slováckého krúžku připojujeme níže, nicméně na tomto místě považujeme za důležité zmínit přinejmenším vystoupení mužského sboru a taneční složky souboru na celobrněnském fašanku 9. února 2016, vystoupení mužského sboru na promoci knihy o Václavu II. předního českého historika a člena krúžku, medievisty prof. Libora Jana v Augustiniánském klášteře (20. 4.), vystoupení mužského sboru na májové přehlídce mužských sborů v Poštovné s CM Matěje Kůrečky (29. 5.), tři vystoupení celého souboru na XXVII MFF Brno, včetně hodinového profilového představení na náměstí Svobody či vystoupení mužského sboru a tanečnicku na VII. mezinárodním balkanistickém symposiu 28. listopadu v Moravském zemském muzeu. S muzeem ostatně krúžek dlouhodobě spolupracuje a vystupoval zde také na četných vernisážích, premiéru zde měl i vánoční krúžkový pořad. Slovácký krúžek tedy svou činností výrazně obohacuje folklórní život v městě Brně, jehož je důstojným reprezentantem.

Slovácký krúžek v Brně se pravidelně setkává a konzultuje svoji činnost s bratrskými krúžky z Prahy (založen v roce 1896) a z Bratislavy (zal. v roce 1925). Pravidelná setkání krúžků jsou vždy významnou společenskou akcí v místě konání. Loňské setkání v režii pražského krúžku se uskutečnilo v Praze a bylo spojeno s oslavou 120 výročí založení pražského krúžku.

Své aktivity popisuje krúžek v časopise Krúžkozor. Bohužel, v loňském roce vyšlo pouze jedno číslo. Je proto nutno apelovat na všechny, aby do Krúžkozoru psali. Ten by se měl stát kronikou všeho, co se v krúžku událo.

Všechny členy Slováckého krúžku bych chtěl také vyzvat k aktivní práci nejen na krúžkařském dění, ale i v práci pro Krúžek či k podpoře Krúžku. Náš spolek je velký, má také velká vydání a před

sebou má v příštím roce 110. výročí svého založení, na něž by se měl důkladně připravit. Mnozí z Vás by jistě také mohli pro Krúžek obstarat sponzorský dar nebo inzerci od svých přátel podnikatelů. Ne-můžeme totiž spoléhat pouze na dotace. Ty dostat můžeme, ale také nemusíme. Proto je důležité, abychom se o krúžek starali především sami. A aby se platicími členy krúžku stali také všichni jeho sympatizanti, kteří chodí na besedy u cimbálu.

Václav Štěpánek

Nový výbor Slováckého krúžku

Letošní valná hromada byla volební. Kromě starosty byl zvolen také nový výbor krúžku. Na svém prvním zasedání pak byl nový výbor sestaven v tomto složení: místostarostové – Lubomír Vylam (zároveň jednatel krúžku ve věci dotací), Zdeněk Fajbus; krojová vedoucí – Marcela Linhartová; zástupci mužského sboru – Mírek Dostál, Libor Jan; zástupci ženského sboru – Marie Charuzová a Zdena Kristová, která je zároveň archivářkou krúžku ; zástupci taneční složky – Eliška Kroulíková a stárci (Štěpán Foral, Tadeáš Pavlík, Jakub Dohnal); zástupce muziky – Josef Pokorný; zástupci soudné stolice – Rostislav Viktorin, Jan Třetina; zástupce Slováčku – Pavla D' Ambrosová; hospodář – Adam Blahák. Ve výboru se tedy po mnoha letech objevila nová jména, a některá v něm po dlouhé době chybí. Těm, kteří z výboru odstoupili, patří **poděkování celého krúžku**. Po mnoha letech z výboru odešel **ing. Miroslav Hebron**, dlouholetý místostarosta krúžku a v letech 2009–2012 také velice úspěšný starosta krúžku. Mírek byl dělnou duší výboru, staral se pečlivě o kontakty s regiony, pomáhal při organizaci plesů, dokázal být zdravě kritický k nejrůznějším nedostatkům krúžku a vždy usilovně pracovat na jejich nápravě. Jeho osobnost ve výboru byla zcela nepřehlédnutelná. Ostatně on to byl, kdo z velké části připravil program ke 100. výročí krúžku a kdo také tvořil zásadní pojítko s pražským krúžkem, v němž před svým příchodem do Brna dlouhá léta působil.

Stěhuje se do svého rodiště ve Ždánicích, a proto také výbor opouští. Stále však zůstává členem mužského sboru a doufáme, že jeho práce pro krúžek bude pokračovat i nadále...

Po osmi letech ve funkci pokladníka a desetiletích členství ve výboru odchází také **RNDr. Václav Linhart**. Za tu dobu proteklo jeho rukama mnoho milionů korun, které musel správně vyúčtovat. Činil tak vždy mimořádně pečlivě a zodpovědně. Budiž mu za to velký dík. Václav dokázal vždy stát „na zemi“ a upozornit na všechny varianty, které by se mohly stát při různých krocích a akcích krúžku, a jistě se díky němu krúžek vyvaroval mnoha chyb. I on zůstává členem mužského sboru a jistě na něho bude i nadále spoleh, bude-li zapotřebí obětavé pomoci.

Se svojí funkcí revizora se po osmi letech loučil také **Alois Vala**, který v roce 2009 vystřídal dlouholetého revizora účtů Jožku Kučeru. I tobě tedy, milý Lojzo, patří velký dík.

Václav Štěpánek

✱

Plánované akce duben – červen 2017

Besedy u cimbálu (všechny v Klubu MK, Vlhká 21):

Plán od března do června 2017:

22.3. beseda u cimbálu

19.4. **beseda s-koštem vína**

(sběr vzorků 10.4. v KD Charbulova
v 18.00, bodování 12.4. tamtéž),

17. 5. beseda u cimbálu

14.6. beseda u cimbálu

7. června ,14.00 hod Černovický košť slivovic – bude zpívat ženský sbor krúžku

Termíny dalších plánovaných akcí nejsou dosud známy (sledujte web).

✱

Společenská kronika

Jubilanti (3. – 6. /2017)

měsíc

duben		Anna	Formánková
duben		Jana	Komoňová
duben	ing.	Jiří	Martinek
duben		Zdeněk	Župka
květen		Zdenek	Bravenec
červen	Ing.	Jan	Coufal
červen		Eva	Filová

věk

85

70

50

90

60

80

70

Blahopřejeme!

Poděkování

Poděkování dárcům do tomboly

Chtěla bych touto cestou poděkovat všem, kteří přispěli svým darem do tomboly letošního 67. Slováckého plesu a podíleli se tak na finančním i celkovém úspěchu toho krásného večera. Mohu Vás ujistit, že výherci byli cenami potěšeni.

Jmenovitě do tomboly přispěli: Miloš Benda, Marian Breš, Ladislav Bulíček, Eliška Cicálková, manželé D'Ambrosovi, Veronika Divišová st., Jožka Dokoupil, Mirek Dostál, Hana Dostálová, Zdeněk Fajbus, Štěpán Foral, Anna Formánková, Andrea Gabrielová, Mirek Hebron, Martin Horký, Jana Hůsková, Marie Charuzová, Alena Janíková, Yvona Jánošíková, Vítězslav Janský, Eva Kolaříková, Zdena Kristová, Roman Krejčí, Eliška Kroulíková, Jana Kubínová, Josef Kučera, Vladimír Kučera, Marcela Linhartová, Pavel Lukeš, manželé Macháčkoví, Jitka Martinková, Romana Michalicová, Radka Muselíková, Martina Nakládalová, Marta

Ningerová, Romana Ningerová, Šárka Ningerová, Bohunka Pavlíková, Pavla Pazourková, Veronika Písaříková, Pavla Podzimná, Pohankovi Domanín, Josef Pokorný, Jana Poláková, Milada Poláková, Eva Rampulová, Božena Rosenbergová, Jana Rosí, Lucie Ryšavá, Jiří Saul, Pavlína Sedláčková, František Severin, Veronika Smitková, Miroslav Stanislav, Josef Sýkora, Markéta Škráňová, manželé Škvařilovi, Blažena Šmídová, manželé Štempelovi, Jan Tolar, Jan Třetina, Ondřej Tureček, Jaroslav Ungerman, Alois Vala, manželé Veselí, Rostislav Viktorin, manželé Vylamovi, Agrikol Uherský Brod, Autobaterie Vrána, BVV, Obec Domanín, Energovýzkum, Etnografický ústav, Karident, Lékárna Svitava, Městské muzeum ve Velké Bíteši, Muzejní spolek Velkobítešska, Muzeum Vysočiny Třebíč, Nakladatelství Albert Boskovice, Nakladatelství Host Brno, Národopisný soubor Bítešan, Obrázky ze Strážnice, Povodí Moravy, Slovácký krúžek v Brně, Slováček, město Velká Bíteš a Vinařství Baraque.

Elišce Cicálkové bych chtěla poděkovat za technické zajištění losů a chase za jejich přípravu a následný prodej na plesu. Děkuji také Lucii Ryšavé a Lubomíru Pelcovi za odvoz cen. Zvláštní poděkování patří Zdeňku Fajbusovi a Romanovi Krejčímu za oku lahodícímu naaranžování cen a Romanu Krejčímu za pomoc s rozdělením všech 257 cen mezi šťastné výherce.

Ještě jednou děkuji Vám všem za nemalý podíl na krásném a úspěšném večeru.

Martina Nakládalo

Poděkování za vytvoření fotokoutku

Jménem návštěvníků plesu, bych chtěla poděkovat chase za vytvoření originálního zpestření letošního 67. Slováckého plesu, kterým byl nádherný fotokoutek, a který využilo veliké množství krojovaných i nekrojovaných návštěvníků našeho plesu, aby si

odneslo zcela originální fotografii jako památku na tento večer. Dík patří Barče Pohankové, Pavle Podzimné, Andrejce Gabrielové, Romče Michalicové, Vladovi Kučerovi a Tadeáši Pavlíkovi.

Největší a speciální poděkování pak patří naší tanečnici Lence Urbánkové, která je malérečkou žudra, a která do jeho výroby zapojila i velkou část své rodiny - konkrétně tatínka a strýce, tedy pány Radomíra a Luboše Urbánkovy. Mnohokrát Vám děkujeme.

Na tomto místě bych ještě chtěla poděkovat těm, kteří pomáhali s logistikou, tedy Lubomíru Pelcovi a Pavlu Lukešovi.

Martina Nakládalová

Poděkování krúžkařům

Vážení a milí krúžkaři,

děkuji Vám za krásnou atmosféru, kterou jste vytvořili při oslavě mých narozenin. Ještě jednou děkuji všem gratulantům a všem dárcům. Především pak děkuji zpěvulenkám za jejich vydatnou pomoc; bez nich by se oslava nemohla uskutečnit. (Dcera sice maso připravila, vnuk mne s nákladem dovezl, ale dcera i další členky rodiny byly v době besedy pracovně vázány.) Takže přemístění jídla na tácky a roznoš tácků – to vše byla práce zpěvaček. Dokonce jejich pomoc šla tak daleko (když jsem si postěžovala, že nemám na stůl nic slad-kého), byly to ony, které se zasloužily o to, že jsme si sladili život. Dále děkuji svým milým zpěvulenkám i za jejich krásné zpívání. Můj dík patří též mužákům za píseň „Svítaj, Bože, svítaj, co by spěšej deň byl“

a za „tanec“. V obou případech jsem se chtěla ke zpěvu přidat, ale hrdlo bylo tak zadrhnuté, že jsem ani nechytla notu.

Bud'te všichni zdraví, šťastní a veselí, těšte se i na drobnosti a naše milé krúžkové společenství ať nám sílí, roste a kvete.

„Bohu“ Pavlíková

K inspiraci (aj poučení)

Příběh jednoho života

Hana Dostálová

B. Pavlíková. Foto P. D'Ambros

Před několika lety mi Bohunka Pavlíková, naše dlouholetá krúžkařka a členka súdne stolice, vyprávěla anabázi svých studentských let. Na besedě u cimbálu dne 18.1.2017 tato vitální a inteligentní žena slavila neuvěřitelných 90 let a slavila vskutku ve velkém stylu – stoly se prohýbaly dobrým jídlem a vínem. Při této příležitosti mi nedá, abych se s vámi nepodělila o životní osudy naší jubilanťky. Bohunka mi na mou prosbu znovu vše podrobně povyprávěla a při své skromnosti

zakázala psát si jakékoliv poznámky. Měla smůlu, vše jsem si zapamatovala a zapsala dodatečně. Bohunka Pavlíková se narodila v Židlochovicích, kde též studovala gymnázium, poté přešla na gymnázium husovické v Brně. I když v této válečné době byla pro studenty brněnská univerzitní knihovna zavřena, díky laskavosti profesora z gymnázia si Bohunka

mohla knihy půjčovat a číst. Po válce se chtěla věnovat studiu psychologie a sociologie. Aby finančně ulehčila rodičům, zapsala se zprvu na dvouletou pedagogickou fakultu v Brně s tím, že po ukončení této školy bude ve vysněném několikaletém studiu pokračovat dálkově při zaměstnání. Na pedagogické fakultě vykonávala též práci pomocné vědecké síly s nutností znalosti francouzštiny a psaní na stroji. Po 1,5 roce Bohunka přešla na fakultu v Olomouci na radu docenta, v jehož kabinetu pracovala, a to proto, „aby nebyla komunistům na očích“. Bohužel v té době přišel rok 1948 a s ním komunistický puč. Bohunka díky svému antikomunistickému smýšlení a podpoře, kterou vyslovila prezidentu Benešovi, byla týden před absolutoriem vyloučena s konečnou platností nejen z pedagogické fakulty, ale i ze všech vysokých škol v republice. Ironií osudu bylo to, že na jejím vyloučení se podíleli i někdejší členové protektorátní organizace Kuratorium mládeže, která úzce spolupracovala s Němci. Tito lidé po válce vstoupili do KSČ.

V následujících letech složila maturitu na učitelském ústavu, následně na strojní průmyslové škole, pracovala v pedagogické knihovně, dále ve funkci družinářky a vedoucí vychovatelky základní školy Hroznova. Mezitím se vdala a přivedla na svět dceru. Po letech jí bylo nabídnuto místo cvičné učitelky na téže pedagogické fakultě, odkud byla vyloučena. Při pohovoru vrchní školní inspektor pravil, že doufá, že je „soudružka“ vyrovnaná s náboženskou otázkou. Odpověď Bohunky zněla: „Ano jsem římsko-katolického vyznání.“ A bylo „vymalováno.“

Diplom absolventky pedagogické fakulty byl Bohunce vrácen až v 90. letech, ovšem s dodatkem, že ji tento doklad neopravňuje k výkonu povolání.

Když jsem naslouchala Bohunčinu vyprávění, znovu jsem si s vděčností uvědomila, jak je nádherné, že dnešní mladí lidé mají možnost studovat kdekoli, i v cizině, mají možnost cestovat, poznávat cizí země, číst libovolné knihy. Myslím si, že na určité věci

bychom neměli zapomínat, ale také bychom si měli všimnat lidí kolem sebe – i těch zdánlivě nenápadných a skromných. Každá osobnost v sobě nese určitý příběh.

Naší jubilantce Bohunce Pavlíkové bych chtěla za celý soubor popřát do dalších let pevné zdraví, neutuchající humor, necht' ještě dlouho vídáme na krúžkových akcích její laskavou tvář.

Pravdivá kniha o žítkovských bohyních

Václav Štěpánek

Kniha bývalé tanečnice krúžku Dagmar Dobšovičové Pintířové *Žítkovské bohyně. Lidová magie na moravských kopanicích* (Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Etnologické studie 20, Brno 2016) přibližuje, a to přímo z autorčiny autopsie, fenomén lidové magie na Moravských Kopanicích, totiž instituci tzv. žítkovských bohyň, proslulých kdysi svým „uměním“ nejen v širokém okolí Bílých Karpat. Instituci, která je v současnosti, tedy v době, kdy je tato kapitola lidové kultury již definitivně uzavřena, bohužel zprofanovaná parazitující publicistikou a beletristikou, které o lidové magii v podobě „bohyň“ na Moravských kopanicích podává zkreslující, z kontextu vytrženou a nepřiliš etickou zprávu. Autorka byla vlastně jediným školeným etnografem, který lidovou magii na kopanicích zkoumal přímo v terénu, navíc formou zúčastněného pozorování. Všichni ti, kteří o „bohyních“ psali před ní, byť žili a popisovali stav lidové magie na Kopanicích v dobách, kdy by se dalo hovořit o jeho vrcholu, měli informace většinou z doslechu, zprostředkované, byť netvrdíme, že nepřesné. Autorka naopak zachytila svět lidové magie na kopanicích v poslední možné chvíli, těsně před tím, než se smrtí posledních dvou autentických „bohyň“ celá, vlastně ani nevíme jak dlouhá, kapitola uzavřela. Sblížila se s posledními dvěma zástupkyněmi tohoto v podstatě řemesla ve chvíli, kdy jejich „starý svět“ dožíval, a to

nejen ve své duchovní sféře a sepětí s tradicí, ale i v oblasti praktického života a hospodaření. Spolu s jejich zařikáváním a věštbami definitivně zanikl i život starých kopanic...

Své poznatky z terénního výzkumu mohla D. Dobšovičová srovnat se záznamy těch, co se touto problematikou zabývali před ní, ovšem vesměs sto a více let starými. Ať již s etnografy znajícími činnost bohyní z doslechu (Bartoš, Niederle), nebo s těmi, kteří během svého působení na kopanicích nekompromisně bojovali s jejich praktikami, jež považovali za tmářství, podvod či snad nějaké dávné pohanské přežitky. Nejvýznamnějším z nich byl hrozenkovských farář Josef Hofer, který sám ovšem nebyl žádný zarytý katolický konzervativce. Naopak. On to ostatně byl, jenž přispěl k pádu neoblíbeného a konzervativního moravského metropolity Theodora Kohna. Hofer již před první válkou sympatizoval s katolickou modernou a po válce přestoupil k československé církvi. Ovšem, jako kněz se s praktikami bohyň v žádném případě nemohl ztotožnit, byť se jejich zařikávání stokrát odvolávala na Pannu Marii, svaté jméno Ježíše, používala svěcenou vodu apod. Hofer tedy zásadním způsobem popsal praktiky žitkovských bohyň a autorka tak i díky jeho „boji“ mohla poukázat na posuny v magických praktikách a zařikávání jejich respondentek, posledních v řadě. Její práce je cenná nejen tím, že přináší autentický záznam praktik „bohyň“ a zařikávání. Důležitá je i tím, že zachycuje pozoruhodně věkově i vzdělanostně širokou „klientelu“ bohyň, recentní (v době autorčina výzkumu) síť těch, kteří bohyním (respektive pouze té úspěšnější z nich) zajišťovali „zákazníky“ a jinak jim pomáhali, i rodinné a hospodářské zakotvení „bohyň“ a jejich sepjetí s životem na kopanicích.

Autorka se ovšem nenechala unést pouze svými pocity. To by pro etnologické dílo byl stěží dostatečný podklad. K práci přistoupila velmi dobře teoreticky připravená. Zнала pochopitelně všechny publikace zabývající se tímto i příbuznými tématy v české či slovenské etnografické i jiné literatuře, byla ale vybavena i znalostí

teoretických a metodologických prací světové etnologické produkce a dokázala praktiky „bohyní“ v teoretických kapitolách také zevrubně analyzovat, zasadit do širších kontextů, a jejími slovy, „nepohlížet na tyto projevy jako na vzácná rezidua minulosti, ale brát je jako jedinečné projevy vykazující nepřetržitou historickou kontinuitu až do současnosti“.

Summa summarum, práci Dagmar Dobšovičové vysoce cením. A to tím spíše, že je první a zároveň i poslední, kdo dokázal hlouběji, doslova v hodině dvanácté, proniknout do staletou tradicí ovlivněného duchovního světa žitkovských „bohyní“ a vlastně i do ducha celé oblasti kopanic. Její kniha je a i do budoucna zůstane zcela ojedinělým svědectvím zaniklého světa magie na Moravských kopanicích.

Odcházející kultura strážnických sousedů

Dagmar Dobšovičová Pintířová

Ludmila Sochorová se narodila ve Strážnici 25. února 1920 jako poslední jedenácté dítě této rodiny. Matce bylo tehdy již 46 a otci 47 let, od nejstaršího sourozence ji dělilo 20 let. A právě jí a jejím posledním strážnickým vrstevníkem chci věnovat tento článek.

Paní Ludmila patří do starousedlého rodu Sochorů, což byli po generace rolníci - **sousedé**, jak se dříve označovali v matričních knihách a jak se jim obecně ve Strážnici říkalo. Provdala se jen o pár stavení dál do jiného rolnického rodu Sochorů, takže toto příjmení nosí celý život. V mládí sloužila na zdejším zámku, poté pracovala doma a na svém hospodářství, v 60. a 70. letech, tedy po znárodnění, ve strážnické drubežárně.

Již etnograf Vladimír Úlehla popisoval strážnické rolníky - **sousedy** coby nositele zvláštního druhu konzervatismu, který lpí na svých zvycích a tradicích. Bývali spíše chudí, neboť zemědělský katastr města byl omezený, a tak se jejich početní potomci většinou stěhovali za prací do Uher, do Vídně, ale i do USA a Argentiny.

Z jedenácti dětí v Sochorově rodině tak zůstala ve Strážnici pouze Ludmila se sestrou Kateřinou a bratrem Františkem, ostatní sourozenci se odstěhovali za práci do vzpomínané Vídně, na Slovensko, do Brna a do daleké Ameriky. Když paní Sochorová nedávno vzpomínala na svůj dlouhý život a zejména na mládí, bylo to jako z jiného světa. Světa pro mne osobně morálně přijatelnějšího, opravdového, někdy možná až krutého. Na druhé straně byl tenkrát člověk více smířen s těžkostmi života i se smrtí a jeho psychika byla odolnější proti náhlé nepřízni osudu.

Ty poslední stařenky, a nejen ze Strážnice, jsou dnes živoucími

L. Sochorová. Foto: D. Pintiřová

skanzeny uprostřed pro ně již cizí kultury, kterou nechápou, a to co občas vidí v televizi, je pro ně stejně absurdní a nepřijatelné jako jejich život pro dnešní mladé lidi.

L. Sochorová: „Dneskaj sa hrozně žije, sú samé krádeže a podvody, to dřív nebylo možné, dnes aby sa jeden bál žit, dyž je sám a starý! Já nikam přes deň nejdu, baby venku plekujú, ale já tam nechodím.“

V současnosti již takřka bohužel nedochází k častým setkáváním v rámci rodiny, a tím pádem ani ke vzájemnému obohacování mezi nejmladší a nejstarší generací. Společné soužití více generací v jednom domě se už tolik nepraktikuje, a proto se živoucí klenoty v podobě našich nejstarších spoluobčanů pomalu a nenápadně vytrácejí ze společnosti, aniž bychom stačili zachytit jejich skutečnou lidskou hodnotu...

Jedním z vnějších charakteristických znaků člověka v tradiční kultuře byl vždy oděv. Možná si ani neuvědomujeme, když potkáváme poslední stařenky oblečené ve fěrtochu, jupce, kordulce

či kacabajce s šátkem na hlavě, že s jejich odchodem navždy zmizí nošení tradičního lidového oděvu v běžném životě. Oděvu, který si uchovávaly po generace jako projev své identity a který nikdy nepodléhal diktátu módy, a tudíž mohl sloužit svému nositeli po celý jeho dospělý život.

Paní Sochorová chodila vždy oblečená v kroji (ať ve všedním či svátečním), navíc si všechny jeho součásti ve vlastním šatníku šila sama: *„Já nic inšího nenosím, ale tady ve Strážnici už v tem nigdo přes deň nejde. Nigdy sem nešla bez šátku ven, copy svázané navrchu a šátek, bez šátku nikam! Copy sem si plétla sama do devadesáti, pak sem to zastříhla. Každý deň ráno a večer rozplétla a učesala. A už aj ty kroje upadajú, je nás pár, co by spočítal na ruce, co jich nosíme, myslím pět jich je tady ve Strážnici. (...) Dřív ty šaty vydržaly na jednu generacu, né jak dnes sa to mění každý rok! (...) To sa večer dycky už od děcka vyšívalo, drápalo, to sa nedá s dneškem přirovnat, zešla sa celá rodina.“*

Například kalhoty, které již běžně nosí šedesátileté a sedmdesátileté ženy, jsou pro paní Sochorovou tabu. Stejně je tomu s úpravou zevnějšku. Na můj dotaz, zda si někdy barvila vlasy a jakou měly původně barvu, se smíchem odpověděla: *„Ježišmarjá, eště barvit! Já sem si dycky vlasy umývala akorát v kopřivách! Měla sem jich černé.“*

„A dokdy jste měla černé vlasy?“ zněla má další otázka.

Následovala rozpačitá odpověď: *„Já sa nigdy nefotím s vlasama, enom s šátkem, takže nevím, jak dlúho sem jích měla černé. Barvit vlasy, pro Boha nebeského, to si neumím představit!“*

Rozesmál ji i jiný můj dotaz, na který jsem stejně již dopředu znala odpověď: *„Malovala jste si někdy obličej?“*

„Pane Bože, co je to za svět, malovat sa, pak sú baby scvrklé! Já sem byla u dochtora a povídám mu, že je ně už víc jak devadesát, a on: 'Ale vypadáte na sedmdesát!' Žádné krémy sem nepoužívala,

enom ty vlasy mám včil jemné jak hedváb, nic ně na tem nedrží a ruky mám jak zmrzlé, děvčico, a nemám v něch cit. “

Stejně, jako byla vždy vyrovnána s osudem, který ji Pán Bůh nadělil, byla důstojně smířena i se svým stářím a všemi příznaky, které nám ženám pokročilý věk přináší. Svě ženství mělo spojeno hlavně s rolí manželky a matky, dobré hospodyně a zevnějšek měl být spíše odrazem a reprezentací této role.

Jaké jsou další jedinečné vlastnosti, jež charakterizují naše „živoucí skanzeny“, které, pokud bychom je přemístili do chalup skutečného strážnického skanzenu, zřejmě by s jejich interiéry naprosto splynuly, a to jak zevnějškem, tak myšlením?

Je to především vnitřní duchovní svět těchto lidí, při jehož konfrontaci s dnešním životním stylem lze pocítovat nepatřičnost našich vlastních problémů a následně se mohou dostavit i obavy, zda je náš zdánlivě komfortnější život opravdu vnitřně kvalitnější a plnohodnotnější než život našich prapředků.

A odlišnosti od současnosti? Je to například mateřství a s ním spojená výchova dětí, hygiena, léčení, strava, bydlení apod. Na mou otázku jak a kde rodila a zda byla v odpočinku alespoň v šestineděli mi paní Sochorová odpověděla takto: *„Na poli tenkrát aj rodilas, já sama sem rodila enom doma, dřív sa nechodilo k dochtorovi. Eště do porodu sem dělala na poli, až sem to šecko pokludila, chleba zamísit v díži na pět pecnů, navařila sem a sedla na kolo a mosela sem jít sbírat erteple a už ně tam bylo tak zle! Já, to si zpominám, jak sem na tem poli málem rodila, to sem byla utáhaná z práce, už sem bolesti na poli měla, zapřáhli tých volů a na tem voze už sa to třepalo. Stařenka šli pro tú babku porodní, ruky měla zasrané, dyž odstřihla tú pupeční šnůru. “*

„A co hygiena, jak jste třeba řešili pleny?“

„To dřív, děvčico, hygiena nebyla žádná a lidé byli zdraví, toaletní papír nebyl. To sis našla na poli nějaký lopúch a moselo to stačit. Děcka také plénky neměly, moselo stačit kus hadra, cos doma

našla. Splachovací záchod nebyl, much bylo plno, kuřinců od slépký, a žádné nemoci děcka neměly. My sme nic nekupovali, měli sme jedno mydlo na praní aj na umývání.

Děcko sa dalo na poli do brázdy a ženská mosela dělat. Jedno děcko sem dala na předek, druhé na zadek a jela sem na kole na pole a obě dvě děcka sa tam zahrály. Rodiče neměli na děcka čas, ale ty byly vychované, né jak dnes. Včil sú ženské na mateřské, berú peníze a hrajú sa enom s děckem!“

„Když jste byla dítě a měla dalších 10 sourozenců, jak všechny děti spaly?“

„Byla v baráku enom jedna jizba, kuchyň a komora, to bylo šec-ko. To sa spalo na peci, dvě spali na lavici. Manželé měli svoju postel - ano to byla jedna jizba a děcka spaly spolu s rodičama, to sa spalo v nohách. V komoře spali chlapci, tam mrzlo a potem ve chlěvě sa ohřili, tam bylo teplo. Byly veliké duchny, a tak sa spávalo na peci, na lavici a aj v nohách, nemělo každé děcko svoju postel. Děcka spaly na peci, šeci v jednéj místnosti

„A co jste nejčastěji jedli?“

„Dělali sa doma z černěj múky pěry a báleše, to bylo inší jídlo jak dnes, né samé maso. Maso nebylo, oškvarky sme měli a domácí sádlo a fazole. A kačení sádlo jak bylo dobré na domácí chleba. Věčinú sa jedlo šec-ko, aj nohy ze slepice. Rozdělilo sa to podle postavení v rodině, hospodář dostal to nejlepší, pak hospodyň a já jako přivdaná nevěsta v baráku sem dostala to najhorší, enom nohu. Přes den sem jedla enom chleba s trnkama (povidly – pozn. aut.) a to sem měla aj místo cukrového.

Aj chleba sa jedl plesnivý a nikemu sa nic nestalo. Tak pět pecnú chleba nigdy nevydržalo byt čerstvých pořád, to sa péklo doma a pak aj pozdějc u pekařa. Každých štrnáct dní sa péklo pět pecnú chleba, zmotalo sa to enom do hadry a dalo sa to do komory, kde bylo chladno. Včil sa to nikemu nechce dělat, ani domácí zelé.“

„Dávali jste si nějaké dárečky na Vánoce?“

„Měli sme akorát krúželky, jabka a hrušky a dárky žádné. Za co? Nebylo peněz!“

„Jak to bylo za mlada, zpívala jste si při práci?“

„Chodili sme večer v létě ke kapličkám do pola zpívat na svatě a v nedělu, to už dneskaj nigdo nedělá, každý sa bójí vyjít večer ven. V nedělu sme večer seděli tady na kladách před barákama a zpívali sme mariánské písně. Dycky sa našel nejaký harmonikář, kerý nám k temu zahrál.“

Z výše uvedeného můžeme nabýt dojmu, že život paní Sochorové a jejích vrstevnic a vrstevníků nebyl lehký, zato veskrze skromný již od dětství. Přesto je zřejmé, že i oni prožívali své každodenní radosti, a to opět pro nás na úplně jiné úrovni. Tato radost byla více založena na duchovním prožitku, např. když se mohli hezky obléct do svátečního kroje a vyjít si v neděli do kostela nebo na místní poutě a slavnosti. Strážnická pamětnice se už jako dítě těšila na neděli, kdy se jako jediný den v týdnu nepracovalo, a rodina se vždy odpoledne po obědě s železnou pravidelností navštěvovala. Dospělí si sedli kolem stolu a děti se věnovaly společným hrám na dvoře, ve stodole či v humně. Mládež pak chodila v neděli zpívat v létě ke křížkům a kapličkám do polí, anebo s harmonikou před dům.

Tehdejší lidé pocíťovali radost i v případě, že byla dobrá úroda, ovocné stromy a vinice vydaly své plody, kráva dávala hodně mléka, slepice nesly dostatek vajec a jizbu jednou za čtrnáct dnů provoněly čerstvě upečené pecny chleba. Na podzim se zase pálila slivovice a ve sklepě dozrálo v sudech první martinské víno...

Dalším důležitým faktorem pro pocit spokojenosti uvnitř rodiny byla i vzájemná úcta a respekt dětí k rodičům a prarodičům. Ta se navenek demonstrovala i formálním onikáním, které při vzpomínkách na již zesnulé rodiče a prarodiče stále mnozí starší pamětníci oživují tím, že o nich mluví s úctou – např. „stařeček dělali“ a používají vždy označení mamička, tatíček apod. Tato úcta je jistě pevně spjata s tradicí a rodinnou výchovou, ale velký význam zde měla

i katolická víra, která příkázáním „ctít budeš otce i matku svou“ byla závazná pro všechny věřící. Mnohá témata byla sice při komunikaci v rodině tabu, rodiče zdaleka nebyli takovými kamarády dětí, jako je tomu dnes, přesto je jejich potomci poslouchali a bez odmlouvání po příchodu ze školy pomáhali při běžných pracích na poli či v domě a starali se o mladší sourozence.

Čas nyní plyne mnohem rychleji, změny jsou dynamické a v jedné generaci již leckdy nepředvídatelné. Život Ludmily Sochorové byl však po většinu času stejný, nevybočoval z tradic a zvyklostí předaných předchozími generacemi a nebyl spjat s většinou vymožeností, bez kterých si my dnes své životy představit nedovedeme. Paní Sochorová rovněž, jak to jen šlo, odmítala akceptovat nové morální hodnoty, představy o životním standardu, štěstí apod. Právě díky tomuto postoji a celkovému způsobu chování je zde ještě stále dosud patrna křehká jedinečnost takovýchto stařenek a stařečeků, jež ale nenávratně odchází a na rozdíl od předmětů ve skanzenech a muzeích ji už nebude možno v současném materiálním světě zakonzervovat pro příští generace.

Až oni odejdou na věčnost, odejde s nimi i podstatný kus dědictví kultury a historie našich prapředků, a to nejen **sousedů** ze Strážnice.

Se Slováckým krúžkem za recepty po Evropě

Hana Dostálová

Během mnoha let strávených ve Slováckém krúžku a zejména v době, kdy soubor vedl nezapomenutelný umělecký vedoucí Jan Miroslav Krist, jsem měla možnost navštívit řadu evropských zemí, a to i v době hluboké totality, kdy se o podobných „výletech“ řadě lidí pouze snilo. Pan Krist mě i ostatní členy krúžku naučil vnímat příslušnou zemi nejen co

se týče přírody, historie, kultury, folkóru, ale i jídla. Tak jsem měla možnost poprvé v životě ve Francii ochutnat pod odborným dohledem pana Krista anýzovku (pastis), nápoj mně dobře známý z milovaných Zolových románů.

Na svých cestách jsem si poctivě psala recepty jídel, které mi chutnaly. Většinou jsem nepotřebovala komentář k receptům, díky své nezřízené zmlsanosti jsem byla schopna rozeznat jednotlivé ingredience. Zde tedy předkládám některá z jídel.

Ve Finsku byl krúžek celkem 2x – a to v r. 1987 a 1991. Byli jsme ubytováni přímo v rodinách. Při první návštěvě se nás dvou hostitelka zeptala, jaké jídlo bychom si přály. S Blankou jsme moc dlouho nepřemýšlely – byla to ryba. Paní domu připravila rybu mořskou, následující recept jsem však úspěšně použila i na pstruha. Jinak lze takto připravit i pražmu zlatou vcelku.

Finská ryba

Ryba musí být samozřejmě vykuchaná. Recept je jednoduchý. Rybu důkladně osolíme zvenčí i zevnitř a vykuchané břicho nacpeme čerstvým nenakrájeným koprem, co se do něho vejde. Pečeme na másle. Příloha: brambory na všechny možné způsoby, vařená nebo grilovaná zelenina. Kopr jsem obyčejně snědla také.

Pamatuji se též, že ve Finsku jsme se jedenkrát stravovali ve školní jídelně. Bylo to ještě před revolucí a já jsem nevěřičně zírala na čerstvé saláty, které nám kuchyně nabízela. Bylo to něco neskutečného pro mou osobu, odchovanou „sekaným potrubím, tzv. omáčkou „uho“ (pro mladé krúžkaře vysvětlení - univerzální hnědá omáčka) a tvrdým hovězím“.

Finské saláty

Salát č. 1: *Zelenou salátovou okurku, čerstvé zelí, hlávkový salát, petrželovou nat' a jarní cibulku nakrájet na nudličky, k tomu přidat kostky dýně zavařené na sladko a promíchat.*

Salát č. 2: *Kostky melounu a nudličky hlávkového salátu jen promíchat.*

Salát č. 3: *Pomeranče oloupeme, zbavíme bílé dužiny a napříč nakrájíme na půlkolečka. Přidáme červenou cibuli nakrájenou na kolečka a rozebranou na proužky, čerstvý hrášek (pokud není, stačí mražený, který ve studené vodě necháme přijít téměř k varu, aby zvláčněl), dále čerstvě mletý černý pepř a malé množství soli. (Ničemu se nedivte, byl tam opravdu pepř.)*

Rok 1997 byl ve znamení cesty na východ – do Lotyšska a Litvy. Už při příjezdu do lotyšského Gulbene jsem byla naprosto šokovaná způsobem přijetí místního souboru – při uvítání nám nabízeli chléb, mléko a med, pro každého člena měli připravenou kytici květin z místních zahrad a polí. Nikdy předtím ani potom jsem tak nádherně uvázané kytice neviděla. Z nabízených jídel mě zaujal salát, který jsem si pro sebe pojmenovala:

Lotyšský salát

Ingredience: sterilovaná kukuřice, uvařená kvalitní rýže (nejlépe basmati), jarní cibulka nakrájená na nudličky, salátová okurka nakrájená na kostičky, krájený čerstvý kopr. Mrkev jsem nakrájela na nudličky a orestovala na másle do křupava, pak přidala k ostatním surovinám. Přidáme kysanou smetanu, osolíme dle chuti. Na ozdobu nakrájené rajče.

V roce 1998 soubor vycestoval na festival v bretaňském městě Concarneau. Nebudu se rozepisovat o vynikajících sýrech a paštikách ani o bretaňských specialitách cidre a palačinkách. Z jídel, která nám byla podávána v rámci společného stravování, mě zaujalo jedno, kterému jsem dala pracovní název:

Bretaňské fazole

Použijeme čerstvé žluté „placaté“ fazolové lusky, které uvaříme v malém množství osolené vody, do níž prolisujeme česnek a kápneme olivový olej. Vody musí být opravdu málo, aby se vyvařila a fazole nebyly rozvařené. K tomu nám podávali vaječnou omeletu a bagetu. Je to rychlé, jednoduché a moc dobré.

Nedá mi, abych se v souvislosti se svými cestami nezmínila též o Itálii. Zde jsem byla celkem asi 20x, a to zejména po r. 2004 na poloprivátních zájezdech vedených svojí profesorkou latiny ze střední školy a její dcerou. Zmiňuji se o těchto výletech proto, že velkou část účastníků tvořili členové a přátelé Slováckého krůžku – manželé Kristovi, Donnéovi, Rajnoškovi, manželé Veselých i naše dvě maličkosti. Bývali jsme v této sestavě pravidelně ubytováni v poutním domě bratrů salesiánů na Velehradě v Římě, zažili jsme působení skvělého a laskavého otce Vojtěcha Hrubého i jeho nástupce otce Jiřího Sedláčka.

Druhý zmíněný bratr salesián mimo jiné rád a skvěle vařil, vařil i pro naši skupinu. Jeho pokrmy byly chutné, rychlé a levné. Některé z nich předkládám.

Polévka dle otce Sedláčka

Připravíme si kvalitní vývar – tedy z kostí, žebírka, oháňky, používám i kosti z kuřete nebo kotlety. Tedy žádný Masox!! Zkušeným kuchařkám se omlouvám. Kostí dám do studené vody, přidám cca 5 kuliček pepře, 4 kuličky nového koření a celou neoloupanou, ale omytou cibuli. Až je vývar hotov, kosti vyndám, obrané maso použiji na něco jiného, vývar přecedím a osolím dle chuti. Dále si připravím kořenovou zeleninu – očištěnou mrkev, méně petržele a řapíkatý celer nakrájím na nudličky a orestuji na másle ve wok pánvi do křupava – je to chutnější, než zeleninu vařit ve vývaru. Zvlášt' si dle návodu uvařím chlazené tortellini s masem (kupuji v Lidlu). Do připraveného vývaru zamíchám podušenou zeleninu a uvařené tortellini, už nevařím, jenom přidám krájenou petrželovou nať. Na talíři před podáváním posypu strouhaným parmazánem (nebo Gran Moravia, Pecorino romano, Grana Padano).

Fenyklový salát s pomerančem

Nakrájíme čerstvý fenykl (Lidl), dále červený pomeranč na kostky, přidáme sůl, čerstvě mletý černý pepř, čerstvé bylinky (bazalka nebo oregano), olivový olej, bílý vinný ocet.

Minuly doby hluboké totality, dávno je pryč čas, kdy řada potravin byla nedostupná a pro kari koření se jezdilo k Salvátorovi do Prahy. Nicméně výše uvedené pokrmy ve mně vždy vyvolávají vzpomínky na dávné kamarády a společné krásné zážitky se Slováckým krúžkem.

Vzpomínky na KPLU – IV.

Jan Třetina

V roce 1988 zahájil klubové večery soubor Zavádka při ZO SSM JZD Čejkovice malou přehlídkou folklóru Hanáckých Slováků. Uměleckým vedoucím byl Ing. T. Martinec a primášem P. Hudeček. V dalším večeru vystoupil soubor Vlčnovjan z Klubu sportu a kultury ve Vlčnově s folklórem z jeho okolí. Další večer předvedl Hanácký folklór soubor Klas z JZD Kralice na Hané. Soubor čerpal ze sbírek L. Matlové-Uhrové, jiných i vlastních sběrů. Uměleckým vedoucím byl J. Kadlec, vedoucím muziky J. Procházka, primášem K. Michler. Již asi potřetí v klubu vystoupil soubor Olšava s uměleckým vedoucím a primášem L. Málkem a vedoucí taneční skupiny H. Vystrčilovou. S velkým zájmem se setkala vystoupení Hradišťanu s folklórem uherskohradištského Dolňácka. Soubor vznikl již před 38 lety s vedoucím Staňkem, a v této době jej vedl stejně jako dosud primáš J. Pavlica.

Podzimní sezona byla zahájena souborem Skaličan při ZV ROH nemocnice ve Skalici. Folklór ze slovenského Záhorí připravili vedoucí dr. I. Chalupka a A. Chalupková. Primáši byli J. Kulčár a P. Michalovič. Na slovácké Hornácko nás zavedl soubor Lipovjan z JZD v Lipově. Soubor zpracovával folklór z dosud málo známého koutu Hornácka. Vedoucím byl B. Strachota, uměleckým vedoucím L. Jagoš a primášem R. Tomčal. Opětovně byla v klubu uvítána

cimbálová muzika J. Čecha s folklórem uherskohradířského Dolňacka. Uměleckým vedoucím byl J. Maděrič, zpěvákem a primášem J. Rajmic. Rok byl ukončen pořadem Vánoce na Slovácku se souborem Vlčnovjan. Vystupujícím v tomto roce již podruhé. Vedoucími byli manželé Orlovští, primášem dr. J. Gregůrek.

Prvním souborem v roce 1989 byl soubor Třebičan, který nás seznámil s folklórem Horácka a Podhorácka. Soubor byl založený již v roce 1955 a patří k nejstarším souborům. Vedoucím byl M. Mládek, vedoucím hudební skupiny K. Ošmerová, pěvecké I. Trnková, taneční Ing. V. Kožina, choreografem J. Špak. Velmi bohatý a zdařilý byl klubový večer s již po několikáté vystupujícím souborem Olšava. S primášem a zpěvákem L. Málkem vystoupili jeho dcery Táňa a Jitka, Vlasta Grycová, dr. H. Sušil (synovec krúžkaře JUDr. Z. Sušila), J. Bartková-Konečná, L. Gabriel ze Starého Hrozenkova a gajdoš a zpěvák dr. K. Popelka ze Strání. Opět na Uherskohradířsko a Luhačovské Zálesí nás zavedl tentokrát soubor Včelaran z JZD Bílovic. Účinkoval v krojích oživených ze známého portrétu V. Čudové, dalších obrazů a črt J. Mánesa z r. 1954. Vedoucím souboru byl A. Knot, uměleckou vedoucí Z. Lapčíková, primášem Ing. F. Černý. Ve spolupráci s naším Slováckým krúžkem byla připravena v Klubu železničářů přehlídka Slováckého verbuňku s vítězi a finalisty posledních tří ročníků z festivalu ve Strážnici. V pořadu a následující besedě hrála Starobřeclavská muzika a muzika Slováckého krúžku. V dalším klubovém večeru vystoupil soubor Jánošík, založený v Brně již v r. 1954, který předvedl slovenský folklór. Vojenským náčelníkem byl major J. Juran, vedoucím souboru Č. Komárek, uměleckým vedoucím J. Jurášek, primáši P. Brinzák a A. Smutný, taneční skupinu vedl J. Kuzub. Po pětileté přestávce se představil soubor Podlužan z Břeclavi s uměleckým vedoucím T. Jánošem a primášem J. Blažkem.

Podzimní besedy byly zahájeny se souborem Slovácko s cimbálovou muzikou při ZO SSM JZD Prušánky s uměleckým vedoucím a primášem P. Líčeníkem. Sólistky byly B. Hrubá-Baťková, M. Prajková-Bartošová a sólistou verbíř R. Tuček. Čechám patřil další klubový večer a to písničkám a evergreenům Chorey Bohemiky v úpravě Jaroslava a Josefa Krčkových. Tyto žertovné, rozjímavé milostné a jiné písničky uváděla Malá česká muzika Jiřího Pospíšila se 6 sólisty a dvěma sólistkami. Velmi úspěšný byl večer s Hornáckou cimbálovou muzikou s primášem M. Hrbáčem, se kterou vystoupili i známí hornáčtí sólisté. Rok byl ukončen souborem Ležhory s pořadem Vánoční a zimní zvyky na Hornácku. Cimbálová muzika a sbor žen byl z Velké nad Veličkou při ZK ROH Kordárny. Vedoucím byl Ing. J. Podloucký, primášem P. Miškeřík, vedoucí ženského sboru J. Garšicová.

Klubové večery v r. 1990 byly zahájeny folklórem z uherskohradířského Dolňácka, tentokrát se souborem Dolina při ZV ROH Colorlaku ve Starém Městě. Uváděl též folklór z moravsko-slovenského pomezí. Vedoucími byli J. Machynka, uměleckým vedoucím J. Bazala (známý verbíř), vedoucí muziky M. Maňásek, primáši J. Potyka a T. Tarcala. Další večer patřil brněnskému souboru Polana, který se věnuje hlavně slovenskému folklóru, ale také brněnskému. Vedoucími byli Ing. J. Vicena, J. Vicenová a Ing. O. Kilián, který též primášoval. Opětovně byl v klubu uvítán soubor Rozmarýn při ZO SSM JZD Uherský Brod s cimbálovou muzikou Šabla. Zpracovával folklór z Uherskobrodsko a Luhačovského Zálesí. Vedoucím souboru byl J. Kovařík a primášem S. Škubal. S folklórem „ kraje beze stínu „ jsme se setkali v podání souboru Palava. Zřizovatelem bylo Městské kulturní zařízení a Vinařské závody v Mikulově s JZD Palava v Pavlově. Soubor se věnoval folklóru těch oblastí, ze kterých dosídlení občané pocházeli hlavně z Podluží a z Kopanic. Poslední vystoupení v Unionu patřilo souboru Konopa při ZV ROH Dolů v Ratíškovcích. Bylo to jejich druhé vystoupení, první se

uskutečnilo v r. 1985. Vedoucím byl R. Hochman, primáš J. Jordán, solisté L. Kaňová a dr. V. Žarošský. Další klubové večery se konaly v Klubu obrany na Šumavské ulici (tehdy ještě VAAZ).

Z Veselí do Bojkovic přes Bílé Karpaty, I. část

Mirek Dostál

Když jsem se svou ženou na jaře loňského roku plánoval dovolenou, neustále se mi v myšlenkách vracel můj dávný sen důkladně si projít krajinu, o které jsem tolikrát zpíval v milovaných slováckých písních, krajinu nejzápadnější části karpatského oblouku. Od snu již nebylo daleko k realizaci, a tak jsem se svou ženou seděl první srpnový den ve vlaku do Veselí na Moravě, oba vybavení trekovými holemi, dobrým obutím a dalšími věcmi nezbytnými k túře, která

měla trvat pět dní se zajištěnými noclehy v Radešíně, Hrubé Vrbce, ve Strání a v Květné u Starého Hrozenkova. Rád bych se, milí čtenáři, s vámi podělil o dojmy, které na mne zanechala jednotlivá místa našeho putování, a abych příliš neunavoval, rozdělil jsem celé povídání do etap, tak jako poutník rozděljuje dlouhé putování na etapy, které urazí za jeden den.

Z Veselí jsme hned po ranní kávě v příjemné kavárně vyrazili ještě po nedávných deštích poněkud blátivou cestou na Radošov, bývalé místo cukrovarského dvora s bohatou minulostí. Dříve tam bývala osada, která však zanikla ve 13. století. Později

Pomník A. Frolky. Foto M. Dostál

Malovaný trám v domě Úprkových foto autor

v 18. století zde byl zbudován ovčín, který se postupně přeměnil na Radošovský dvůr. Dvůr však zanikl na konci II. světové války, kdy se na něm opevnila německá posádka, což mělo za následek silné dělostřelecké ostřelování, které dvůr zcela zničilo. Zbyla z něj pouze vyvýšenina zarostlá divokými mirabelkami obklopená poli a vinicemi. Nyní se zde nachází rozhledna, a když vyšplháme 15 metrů po jejích ocelových schodech, naskytne se nám nečekaný výhled do široké krajiny. Lze odtud dohlédnout nejen na vrcholky nedalekých Bílých Karpat a na osady, vesnice a města v rozlehlém údolí řeky Moravy, ale i na kopce Ždánického lesa a kdoví, kam ještě. Na zastávce se poutník dozví mnoho z historie tohoto místa, např. že zde byla úzkokolejná železnice hraběte Chorynského, která obsluhovala cukrovarnický komplex, nebo že se v blízkosti dvora nacházely v 16. století dva rybníky z rybníční soustavy na Veselsku, která však v průběhu 17. století postupně vymizela.

Z Radošova vede cesta alejí starých stromů do Hroznové Lhoty, mimochodem s několika velmi pěkně malovanými staveními, a dále po silnici do Kněžduba, místa spojeného s nejznámějšími výtvarnými umělci Slovácka. Hroznová Lhota je doposud takřka nedotčena turistickým ruchem, ostatně jako mnoho dalších míst našeho putování. Přitom se v obci nachází bývalý ateliér Joži Uprky, přestavěný podle plánů Dušana Jurkoviče, který se stával místem setkání významných umělců, z nichž je třeba jmenovat alespoň bratry Mrštíky, Zdenku Braunerovou a francouzského sochaře Augusta Rodina.

Z Hroznové Lhoty do Kněžduba je to po silnici s malým provozem asi 3km, ale s ohledem na sluncem rozehrátý asfalt nepatřila tato část k těm nejpříjemnějším úsekům našeho putování. Uvítali jsme proto nabídku občerstvení ve stínu kněždubské restaurace a teprve poté jsme byli schopni náležitě vychutnat návštěvu v rodném domě bratrů

Joži a Franty Uprkových. Je zde velmi pěkné muzeum, při jehož návštěvě jsme se přenesli do doby, kdy byl obýván těmito kněždubskými rodáky. Ještě jsme si prohlédli exteriér rodného domu dalšího kněždubského velikána, malíře Antoše Frolky, a zamířili na místní hřbitov nazývaný slovácký Slavín, kde všichni tito slavní umělci Moravského Slovácka odpočívají ve stínu mohutných lip, jak je psáno na pamětní desce u vstupu na hřbitov. Kněždubští, máte být na co hrdí!

Další dva a půl km chůze a jsme opět ve Lhotě, tentokrát Tvarožné. Tvarožná Lhota má ve znaku hrozny vína a vinařský nůž, více než víno však proslavuje obec jiná rostlina, mohutný, většinou solitérní strom oskeruše. Doposud jsem o něm věděl pouze mlhavě, že má vynikající plody vhodné k výrobě pálenky, kterou jsem však doposud neochutnal. Z Wikipedie na internetu jsem se dozvěděl, cituji:

Jeřáb oskeruše (někdy se uvádí jako oskoruše, nářečně oskoruša) (Sorbus domestica) je opadavý, listnatý ovocný strom dorůstající výšky až 15 m jako solitér nebo až 30 m v lese. V našich podmínkách se dožívá 300 až 500 let, v jižní Evropě až 600 let. V Česku je tato dřevina vzácná a vyskytuje se v Českém středohoří a na jihovýchodě

Jeřáb oskeruše - foto autor

Moravy. Název oskeruše je všeslovanský a je nejasného, asi již praevropského původu.

Proto jsme i s ohledem na pokročilou odpolední hodinu vyvinuli maximální úsilí k objevení muzea oskoruší, o kterém jsem věděl z mapového průvodce. Měli jsme štěstí, muzeum zavíralo asi čtvrt hodiny po našem příchodu, ale slečna, která se o muzeum starala, byla velmi ochotná a dovolila nám nejenom si je pořádně prohlédnout, ale nabídla nám též oskorušovicu k ochutnání, a musím uznat,

že chutnala báječně.

Osvěžení oskorošovicou jsme s chutí vyrazili rovnou do kopců k místu našeho prvního noclehu, k letovisku Radošov. Cesta vedla stále stoupajícím krajinným reliéfem s voňavými lukami posetými mnoha druhy rozkvetlých travin a rozličných bylin, které doplňovala sem tam skupina listnatých stromů, ať už to byly javořiny, různé druhy jeřábů, habry nebo dubiny. Avšak volně rostoucí oskeruše nebylo možno přehlédnout pro jejich mohutně se rozvíjející větve, koruny plné ještě nedozrálých plodů, podobných drobným hruškám. Celou scénérii doplňovala fauna od motýlů a lučních kobylek přes zpěvné ptactvo až po majestátně kroužící dravé ptáky.

Do letoviska jsme dorazili kvečer a zakončili den zaslouženým posezením u sklenice pivka v ubytovacím zařízení Horník s plánováním další etapy. Naše večerní siesta byla doprovázena zpěvem mládežníků z letního tábora.

Druhá etapa měla vést přes Vojšická luka po hřebeni Karpat až do Hrubé Vrbky. Ale o tom příště.

Nečekané setkání v Bílých Karpatech

Jaroslav Monte Kvasnica

Karpaty miluji odmalička, ale i když jsem prochodil podstatnou část úchvatného Karpatského oblouku z Rumunska až k Jablunkovu, Bílé Karpaty mi zůstaly utajeny. K mé velké škodě – vždyť jsou vzácnou klenotnicí nejkrásnějších evropských orchidejí. Vše se mělo změnit loňského září, kdy jsme na bájný Mikulčin vrch zamířili na svatební cestu s Jiřinou (Lacinovou), která Kopanice, coby zapřísáhlá milovnice folklóru, zná mnohem lépe než já. Na rozhraní léta a podzimu jsme si sice orchidejí neužili, ale o báječné zážitky stejně nouze nebyla.

Nádherné túry na Velký Lopeník, Machnáč či do bývalého -

nyní zrevitalizovaného - lomu Rasová líčit nebudu a ponechám je raději v našich vzpomínkách i ve vzpomínkách našich spokojených psů – Ferdy a Taigy. O jednom nečekaném rendez-vous se však zmínit musím...

Při vycházkách po romantických loukách kolem Vyškovce, který je srdcem Kopanic, jsme narazili na informační tabuli, z níž jsme se dověděli o chalupě Kateřiny Kubínové, která prý ukrývá poklady lidové kultury. Samozřejmě, že moje žena, dychtivá podobných zážitků, chtěla chalupu pod Kykulou spatřit na vlastní oči. A měli jsme štěstí. Několikanásobnou ženu regionu, držitelku Ceny Vladimíra Boučka za zachování a rozvoj lidové tvorby - Kateřinu Kubínovou, dceru legendárního zpěváka, muzikanta, tanečníka

Chalupa pod Kykulou. Foto J.Lacinová

a lidového básníka Františka Šopíka, přezdíváného „Pěsničkovým králem Kopanic“ (o něm více v příštím čísle Kr.), jsme - jako zázrakem – zastihli v její rodné chalupě, i když jinak bydlí v Uherském Brodu.

Její přivítání zpočátku zrovna vřelé nebylo – se spisovatelí má paní Kateřina špatné zkušenosti a dodnes píše spisovatelce Kateřině Tučkové za její Žitkovské bohyně do žakovské knížky čtyřku. Po rozpačitých počátečních chvílích však paní chalupnice roztála a po prohlídce lidových artefaktů ve světničce- malém muzeu - její zajímavé povídání nebralo konce.

Zatímco jsme na dvorečku popíjeli čaj, s údivem jsme se dozvěděli, že tato chalupa je ve světě proslulá: Kateřina Kubínová ji

např. poskytovala pro mezinárodní tábory studentů z celého světa, pro oslavy i školení... Za ta léta tu byli Japonci, Angličané, Němci, Švýcaři i Francouzi. Do chalupy zavítal i francouzský herec Gérard Depardieu a dvaadevadesáté narozeniny zde s rodinou a přáteli oslavil i Tomáš Baťa z Kanady. Řečná paní Kateřina nám zaníceně vyprávěla o mnoha akcích, kterých se zúčastnili i brněnští rozhlasoví redaktoři - Jaromír Nečas, Jiří Plocek, a řada dalších známých folklorních osobností. V jejím vyprávění nechybělo i mnoho humorných příhod.

Kateřina Kubínová pracovala jako vrchní zdravotní sestra na dětském oddělení v Uherském Brodu. Ač sama pochází z jedenácti dětí, má jedinou dceru a jediného vnuka. Se svým mužem měla nádherný vztah, bohužel je však již mnoho let vdovou. Kateřina Kubínová se vždy vášnivě angažovala ve veřejném životě a obětavě sháněla finanční prostředky pro své milované Kopanice. Je členkou Rotary klubu v Uherském Brodě, působila v pěveckém sboru Dvořák a její práce měla velký přínos pro Nevládní neziskovou organizaci

Autor článku s K. Kubínovou u její chalupy. Foto J. Lacinová

Zlínského kraje. Díky svým aktivitám procestovala takřka celý svět, kde se seznámila s mnoha zajímavými lidmi. V kopaničářském kroji dokonce s úspěchem vystoupila v Evropském parlamentu v Bruselu, kde její projev vzbudil zaslouženou pozornost.

Kateřina Kubínová také založila na Kopanicích „školičku“, která má pomoci nezaměstnaným, aby se zlepšily jejich šance na trhu práce. Ve školičce se vyučuje angličtina, němčina a francouzština, ale také práce s výpočetní technikou.

Se současným životem na Kopanicích není Kateřina Kubínová absolutně spokojena. Proto stále neúnavně bojuje za obrát k lepšímu. Byl to vždy chudý region, ale ani v současnosti se situace nikterak nezlepšila – nezaměstnanost zde dosahuje 38%. Paní Kubínová také není spokojena s vyliďňováním regionu. Jen pro ilustraci: před osmdesáti lety měl Vyškovec 790 obyvatel; dnes pouhých 150.

Velkým, dosud nesplněným snem Kateřiny Kubínové je vydat knihu z otcových zápisků, která by mapovala dějiny kopaničářských obcí, nechyběly by v ní ani zdejší zvyky, písně, říkadla a balady.

Z bílé chalupy pod Kykulou jsme si odnášeli obdiv i vzpomínku na vzácnou, energickou a statečnou ženu, jejíž staré srdce neúnavně bije pro její chudé - leč nádherné – Kopanice.

Folklorní (i jiné) akce

Přehled akcí Slováckého krúžku v Brně a Slováčku v roce 2016

15.–17. 1. Soustředění mužského a ženského sboru Slováckého krúžku na Třech studních na Vysočině.

20. 1. Beseda u cimbalu a valná hromada Slováckého krúžku.

6. 2. 66. Slovácký ples Slováckého krúžku nazvaný *Fašanu*, *fašanu*. Hrála Dechová hudba Šardičanka, vystupoval Slovácký

krúžek v Brně s fašankovými tanci, soubor Žerotín ze Strážnice a Cimbálová muzika Matěje Kůrečky ze Starého Poddvorova.

9. 2. Účast mužského sboru a taneční skupiny na Brněnském městském fašanku.
20. 2. Slováček – Vítání občánků ÚMČ Brno – Bystrc.
20. 2. Slováček – Vystoupení muziky na Posezení u cimbálu v Zakřanech.
24. 2. Beseda u cimbálu spojená s XXI. Oharkovým šmakem.
9. 3. Beseda u cimbálu.
12. 3. Vystoupení taneční skupiny na koštu pálenek pořádaném městkou částí Nový Lískovec.
27. 3. Vystoupení ženského sboru na 10. velikonoční výstavě v Galerii Skleněnka v Březině u Tišnova.
3. 4. Slováček – Vystoupení souboru na Velikonočních trzích na Staroměstském náměstí v Praze.
3. 4. Slováček – Soutěž dětských zpěváků – Černovický zpěváček.
6. 4. Slováček – Vystoupení mladších dětí na přehlídce Jundrovská vonička.
- 13. 4. Beseda u cimbálu s XIII. koštem ovocných pálenek (88 vzorků z Brněnska a Slovácka).**
- 20. 4. Vystoupení mužského sboru Slováckého krúžku na promoci knihy medievisty prof. dr. Libora Jana „Václav II. Král na stříbrném trůnu“.**
24. 4. Slováček – Vystoupení souboru na akci Děti dětem v Brně-Černovicích.
4. 5. Poslední beseda Slováckého krúžku v klubu UO na Šumavské ulici č. 4.
13. 5. Společný nácvik s CM Matěje Kůrečky v Dolních Dunajovicích, vinárna Pod Slunečnou.
14. 5. Slováček – Vystoupení muziky na Posezení u cimbálu v Malešovicích.

21. 5. Slováček – Vystoupení souboru na Jarní slavnosti v Jinačovicích.
- 27.–29. 5. Slováček – Soustředění na Hálově mlýně společné s rodiči členů souboru.
28. 5. Mužský sbor vystupoval na Májovém zpívání v Poštorné u Břeclavi s CM Matěje Kůrečky ze Starého Poddvorova.
31. 5. Slováček – Vystoupení přípravky pro rodiče.
5. 6. Slováček – Vystoupení souboru na akci Vinařství roku 2016 v Brně.
15. 6. Beseda u cimbálu na Charbulově ulici v Černovicích.
- 17–18. 6. Slováček – Zakončená – poslední akce muziky ve školním roce 2015/2016.
- 19. 6. Mužský sbor vystoupil na poutním setkání u pomníku slovanských věrozvěstů sv. Konstantina-Cyrila a sv. Metoděje ve Světlé pod Javořicí.**
12. 8. Slováček – Týdenní letní soustředění souboru v Dinoticích.
- 20. 8. Mužský sbor, ženský sbor a muzika vystoupili na místních hodech v obci Bukovina na Drahanské vrchovině.**
- 26.–27. 8. Vystoupení všech složek krúžku a Slováčku na MFF Brno 2016 včetně hodinového profilového vystoupení krúžku na náměstí Svobody.**
- 10. 9. Vystoupení ženského a mužského sboru krúžku na semináři hnutí Křesťan a práce na Velehradě.**
11. 9. Slováček – Vystoupení na slavnosti v Brně – Žabovřeskách.
21. 9. První beseda na novém působišti, v klubu MK na Vlhké ul. č. 21.
15. 10. Účast taneční skupiny na vinobraní ve Vysočanech u Blanska.
19. 10. XXXIII. Havelské hody na besedě v MK klubu.
26. 10. Folklorní taneční seminář na Charbulově ulici – **boršické.**
2. 11. Folklorní taneční seminář na Charbulově ulici – kyjovské, boršovské a svatobořické **skočné.**

5. 11. Účast členů SK Brno na oslavách 120 let Slováckého krúžku v Praze.
9. 11. Folklorní taneční seminář na Charbulově ulici – **straňanské**.
10. 11. Vystoupení na 30. výročí časopisu Veronika v Přednáškovém sálem MZM na Zelném trhu .
16. 11. Folklorní taneční seminář na Charbulově ulici – **kopaničářský čardáš**.
16. 11. Beseda u cimbalu s hostem večera – Janem Huňarem, dudákem z Podluží.
20. 11. Celodenní taneční soustředění chasy v tělocvičně ŠUR na Husově ul.
23. 11. Folklorní taneční seminář na Charbulově ulici – **hornácké sedlácké**.
- 25–27. 11. Slováček – Podzimní soustředění na Hálově mlýně v Lažánkách.
27. 11. Vánoční vystoupení MS a ŽS při příležitosti rozsvícení vánočního stromu v Mělčanech.
28. 11. Vystoupení taneční skupiny na VII. Mezinárodním balkanistickém symposiu v MZM na Zelném rynku.
29. 11. Slováček – Mikulášská besídka pro děti a rodiče v KD Rubín.
30. 11. Folklorní taneční seminář na Charbulově ulici – **hlucká vykopávaná**.
4. 12. Tradiční mikulášský večer pro děti rodičů, kteří ukončili aktivní činnost v taneční skupině.
4. 12. Tradiční vánoční zpívání ženského sboru v Galerii Skleněnka v Březině.
7. 12. Mikulášská beseda v MK klubu.
13. 12. Vystoupení mužského sboru v Etnografickém muzeu MZM na promoci knihy Žitkovské bohyně bývalé členky krúžku Dagmar Dobšovičové Pintířové.
14. 12. Společná generální zkouška všech složek na Vánoční program na Charbulově ulici.

15. 12. Vánoční vystoupení Slováckého krúžku v Etnografickém muzeu MZM.

18. 12. Slováček – Vystoupení souboru na Vánočních trzích na brněnském výstavišti.

21. 12 Vánoční beseda v MK klubu.

Přehled akcí zpracoval Zdeněk Fajbus

Folklórní taneční

Štěpán Foral

Na podzim minulého roku uspořádala taneční složka Slováckého krúžku Folklórní taneční, které se u veřejnosti setkaly s velkým ohlasem. Rád bych tedy na následujících řádcích popsal trochu blíže, jak celá věc vlastně vznikla a jaký měla průběh.

Nápad vznikl po jednom letním nácviku na MFF v Brně, když jsme po našem tanečním výkonu diskutovali, jakým způsobem bychom mohli udělat propagaci Slováckému krúžku. Tehdy se nám v hlavách zrodil nápad, že bychom mohli uspořádat výuku lidových tanců pro veřejnost. Slibovali jsme si od toho nejen zviditelnění našeho souboru, ale nápad se nám zdál dobrý i z toho důvodu, že v posledních letech můžeme sledovat čím dál větší zájem lidí o lidové tance (důvodem je asi čím dál větší obliba cimbálových muzik na hodech a podobných akcích). Řekli jsme si tedy, že bychom tím rovněž udělali něco dobrého i pro ostatní. A při troše štěstí jsme doufali i v to, že celá akce by pro Krúžek ani nemusela být ztrátová. Obzvláště u tohoto bodu visel ve vzduchu velký

otazník, i přesto jsme se ale rozhodli jít do rizika a začali jsme s přípravou celé akce.

Nejprve bylo nutné ujasnit si, které tance se vlastně budou vyučovat, a zejména kdo je bude učit. Seznam tanců byl sestavený celkem rychle. Při tvoření seznamu se vycházelo z těch tanců, které se na našich besedách tančí nejčastěji, a které by taky mohl být pro případné návštěvníky nejatraktivnější. Volba padla postupně na Boršické, Kyjovské skočné, Straňanskou, Kopaničářský čardáš, Hornáckou sedláckou a nakonec i na Hluckou vykopávanou, celkem tedy šest tanců. Při volbě vyučujících byla situace malinko komplikovanější. Na jednu stranu jsme si byli jisti, že bychom výuku těchto tanců zvládli sami, na druhou stranu jsme se raději rozhodli vydat se cestou autentického současného folklóru. Pozvali jsme si tedy pokud možno vyučující přímo z daných oblastí, což se nakonec ukázalo jako výtečná volba. Jako místo konání jsme zvolili náš domovský taneční sál v KD Charbulova.

První lekce proběhla dne 26. října pod vedením paní Poláškové, která sice není přímo z Boršic, ale je bývalou vedoucí Hradišťanu a rovněž absolvovala mnoho tanečních seminářů pod vedením legendární Zdeny Jelínkové. Již tato první lekce nás přesvědčila o správnosti našich předešlých rozhodnutí. Účast veřejnosti v mnohém překonala naše očekávání. Oproti očekávaným 40-ti lidem se lekce zúčastnilo 80 zájemců z řad veřejnosti i Krúžku samotného.

Hrdě můžeme říci, že ostatní lekce se nesly v podobném duchu. Na druhou lekci věnované Kyjovským skočným, které vedl „náš“ Zdenál Šebesta a Hana Novosadová ze Slováckého souboru Kyjov, přišlo 71 zájemců. Třetí lekci věnovanou Straňanské pod vedením členů FS Javorina navštívilo 77 lidí. Čtvrtá lekce byla nejúspěšnější. Byla zaměřena na Kopaničářský čardáš, vedla ji Terézia Ondrová (rozená Gabrhelová) a navštívilo ji rekordních 92 lidí. Nicméně hned následující lekce hornáckých tanců (velické sedlácké, lipovské

sedlácké a lhoťácké sedlácké) byla neméně úspěšná. Bylo na ni přítomno 89 lidí a vyučujícím byl tentokrát Ladislav „Jožiček“ Jagoš z Lipova. Symbolickou tečkou byla Hucká vykopávaná. Na výuku tohoto tance jsme pozvali paní Jitku Novákovou z Hluku. Účast byla sice o něco menší, cca 40 lidí, ale toto si vysvětlujeme tím, že tento tanec je obecně známý a méně lidí cítilo potřebu se ho naučit. Jistou roli mohl sehrát i blížící se konec semestru a začátek zkouškového období.

O správnosti našeho rozhodnutí pozvat si vyučující z místa původů tance svědčí i fakt, že jsme se mnohdy dozvěděli leccos nového o samotné historii tance. Rovněž bylo zajímavé sledovat, jakým směrem se vyvíjí současná podoba tance. Přeci jen je nutno říci, že se Krúžek orientuje spíše na historickou podobu tanců, ale vývoj tanců probíhá neustále i dnes a nesmí se na něj zapomínat.

Kromě toho, že samotné folklórní taneční nám přinesly spoustu zajímavých poznatků o současných formách vyučovaných tanců, je nutno rovněž zmínit, že původní záměr propagovat Slovácký krúžek, byl rovněž splněn. Taneční složka byla obohacena o několik nových perspektivních tanečníků.

Závěrem tohoto článku patří velké poděkování muzičce našeho Slováčku, která nám v průběhu našich Folklórních tanečních dělala hudební doprovod, a bez které by se naše Folklórní taneční nemohly uskutečnit. Rovněž se patří poděkovat všem lidem, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na organizaci Folklórních tanečních. Myslím si, že akce byla velmi úspěšná a bude-li to možné, brzo ji zopakujeme s dalšími tanci.

Oslava výročí s přáteli

Hana Dostálová

V sobotu 5. listopadu jsme s naším krúžkem odjížděli do hlavního města na pozvání bratrského Slováckého krúžku Praha, který

slavil významné jubileum – 120. výročí založení. Účast našich krúžkařů byla hojná včetně omladiny, nálada veselá, umocněná těšením se mnoha z nás na shledání s přáteli, s nimiž udržujeme pravidelné kontakty.

Oslava 120 let SKP – vystoupení mužského sboru - foto: P. D'Ambros

Setkání se tentokrát nekonalo v nám už známých prostorách Národního domu na Smíchově, ale v sále restaurace Na Marjance na Břevnově. (Pro neznalé staropražských písniček uvádím, že je to právě ta Marjánka, o níž se pje v písni „Na Marjance, Na Marjance, když zahráli polku, tam se naše věrná láska prvně zrodila“.) Prostředí bylo krásně historické, srovnatelné pro mě se smíchovským domem, personál víc než příjemný, pohoštění bohaté a vynikající. Abych se nezmiňovala jen o hmotných stránkách setkání – musím kladně hodnotit i dobrou organizaci našich přátel a poděkovat Aničce Vogničové, která mj. nám přišla k autobusu naproti, abychom pak nemuseli bloudit pražskými ulicemi a dostali se na místo setkání včas.

Po vzájemném uvítání i s členy Slováckého krúžku Bratislava a Skaličané následovalo hodování, vzájemné připíjení na zdraví a další setkávání, večer pak hodinu a půl trvající vystoupení členů pražského krúžku. Naštěstí se mě nikdo neptal, co se mi na vystoupení líbilo nejvíc. Odpověď by totiž byla dost těžká – líbilo se mi všechno. Ať už to byl zpěv mužský či bohatýrský přednes Karla Medka, nebo hra muzikantů pod vedením primáše Martina Sochora,

včetně mistrovského cimbálového provedení řeckého syrtaki. Pochvala patří rovněž mladé muzice Žandár s primášem Ondřejem Blahou, krásným písničkářem ženského sboru i tanečnicím. Poklonu skládám Soně Plzákové za choreografii pořadu. Bylo mi prozrazeno jedním z kamarádů, že při náročných nácvičích čísel používala i tradičních výchovných metod, aby povzbudila všechny členy k vrcholným výkonům. Jedinou „vadu na krásu“ spatřuji v tom, že někteří lidé v sále nedokázali ovládnout svoji vrozenou upovídanost a hlasitým hovorem rušili účinkující i ostatní klidné diváky.

Večer utekl jako voda, cesta autobusem domů též – při zpěvu písniček z pohádek, produkovaném našimi tanečnicemi, jsem usnula jak jezule. Celou akci hodnotím jako velmi vydařenou a byla bych ráda, kdyby podobná setkání rovněž přispěla ke sblížení všech složek našeho spolku.

Stodvacáté výročí pražského Slováckého krúžku jsme oslavili tancem a zpěvem

Andrea Gabrielová

Praha – Mužský a ženský pěvecký sbor a chasa Slováckého krúžku v Praze za doprovodu cimbálové muziky Martina Sochora a Žandáru rozezvučili folklorními tóny sálu Na Marjance v Praze v sobotu 5. listopadu 2016. Od půl sedmé večer jsme tam slavili výročí založení pražského Slováckého krúžku, který přijely podpořit i krúžky z Bratislavy a Brna.

*„...keď ho nepromění, dám ho do cimbála,
muzika bude hrát, muzika bude hrát, do bílého rána.
Muzika bude hrát, muzika bude hrát, do bílého rána.“*

Zvučný mužský zpěv se z pódia line po celém sálu a malá dušička ve mně nedočkavě poskakuje v rytmu verbuňku, těšíc se až se sama bude moci také vrhnout do víru tance. Tuší, že za chvíli na

ni přijde řada, nohy neklidně klepou do rytmu a oči téměř bez mrkání sledují dění na jevišti. Kosárky vesele poskakují, sukňe se míhají a plné jeviště ukazuje krásu krojů, folkloru, zkrátka celé slovácké lidové kultury. V Praze zásluhou Slováckého krúžku již sto dvacet let.

Hřmotný potlesk, gratulace, děkování a obdiv nad líbivým předvedením tance i zpěvu, tak končí vystoupení Slováckého krúžku v Praze k příležitosti jejich stodvacátého výročí. Hlasitým aplausem, jenž naplňuje celý sál, odměňujeme pestrý program s ukázkami toho nejpěknějšího napříč regiony Slovácka, ve víru večera se míhají rozmanité kroje, kyjovské, horňácké, strážnické...

Vystoupení končí, avšak večer teprve začíná, přestáváme si všimnout pochutin na stolech, naposledy upijeme ze skleniček zdobených logem pražského krúžku a nyní se na parket vydáváme i my, členové bratrského krúžku z Brna. Dva údery do cimbálu, smyčec se sotva dotkne strun a již je parket plný hostů, kteří nechtějí zůstat pozadu za svými pražskými kolegy. Tančíme, zpíváme, smějeme se. Sotva popadnu dech a už vykopávané střídají kopanice, všichni se hrneme na taneční plochu a plnými doušky si užíváme našeho slováckého folkloru, a to třeba i v Praze.

Jak jsme se bavili na Slováckém plese 2017

Hana Dostálová

Letošní tradiční ples Slováckého krúžku v Brně se konal už koncem ledna – a to osmdvacátého – což bylo též bohužel důvodem, že nepřijeli členové spřáteleného krúžku Bratislava a Skaličané, kteří měli ve stejném termínu ples vlastní. Čest Slováckého krúžku z Prahy pak zachraňovala jediná tanečnice. K tomu musím bohužel poznamenat, že krom malé skupinky věrných (včetně Mirka a mě) ani členové našeho spolku v minulých letech nejezdili na Moravský

ples do Prahy. Musím říci, že k vlastní škodě – i když naše plesy se mi velmi líbí, ten pražský má zcela výjimečnou a nenapodobitelnou atmosféru. Když pomínu to, že se zde vždy setkám s řadou přátel, na které se vždy velmi těším, často i s vlastní sestřenicí a jejím manželem, cestu do Prahy pokaždé s radostí spojíme i s kulturním prožitkem v podobě návštěvy výstavy. Věřím, že se nyní situace změní díky naší mladé aktivní chase.

Plesu v Brně se letos zúčastnilo méně návštěvníků než v minulých letech, bohužel nepřijeli ani bývalí tanečníci, kteří se na plesích pravidelně scházivali. Je to škoda, ples byl pěkný, oživený mimo jiné též vystoupením souboru Světlován z Bojkovic. Vystoupení mělo švih, líbily se mi ženské kroje i zpěv sólisty a obou houslistek. Mezi členy souboru jsme s radostí zas po nějaké době přivítali našeho bývalého zpěváka, kamaráda Karla Maňase. Pokud jsem měla možnost si všimnout, tombola na plese byla bohatá s hodnotnými dárky. Díky patří všem, kteří do ní přispěli, i těm, kteří se o ni obětavě starali během celého večera.

Průběh plesu v prostorách, kde hrála naše muzika, byl oživen hudebním vystoupením skupinky Poláků, které přivedl Janek Kuča, náš bývalý tanečník původem z Horácka a nadšený účastník celé řady folklórních akcí.

V družné zábavě večer utekl jako voda (bohužel), nicméně vše krásné jednou končí. Už teď se těším na ples další a doufám s bohatou návštěvností.

Moravský ples u přátel v Praze

Hana Dostálová

61. tradiční moravský ples v Praze se oproti jiným rokům tentokrát 25.2.2017 konal nikoli v Národním domě na Smíchově, který změnil majitele a tedy i finanční podmínky pronájmu, ale v prostorách paláce Žofín, který má svůj genius loci.

Na ples se letos vydala i skupina našich tanečníků, doprovázená dvěma členy souboru Šafrán, a krom nás dvou též dalším zpěvákem a zpěvačkou. Vzhledem k tomu, že se nám předem dostalo upozornění od našich pražských přátel na přísný zákaz konzumace vlastních pochutin a alkoholu v sálech Žofína (pod pohružkou vysoké finanční pokuty), se naše šatny navzdory malému prostoru staly místem společného besedování, popíjení a degustace přinesených laskomin vč. pohoštění od pražských hostitelů. Prostor byl využit do posledního centimetru včetně toalety a sprchového koutu, kde se „ubytoval“ se svým nádherným kopaničářským krojem Roman Krejčí.

Z účinkujících muzik na plese bych jmenovala cimbálovou muziku Slováckého krúžku v Praze, CM Žandár, Čardáš, muziku folklórní skupiny Klas, CM Friška, CM Kyčera a další. Přiznám se, že jsem nebyla účastna ani předtančení, ani Moravské besedě, protože jsem téměř celou dobu strávila klábosením se slovenskými i pražskými přáteli, které jsem jen občas proložila tancem.

Na Moravský ples pravidelně chodí i řada významných osobností české kultury. Naši krúžkaři tentokrát zaznamenali přítomnost Vlastimila Harapese a Felixe Slováčka s jeho novou mladou přítelkyní.

Velký dík patří stárkovi chasy Štěpánovi Foralovi, který zájezd dobře vedl po organizační stránce, i účastníkům, kteří byli disciplinovaní a včas se dostavili k odjezdu s dodržением akademické čtvrt hodinky. Cesta uběhla dobře a rychle, všichni se pěkně prospali (Mírek Dostál dokonce na klíně Mirka Stanislava, kam se skácel v jedné prudší zatáčce). Jenom mi trochu chyběla uspávanka v podobě písničky z pohádky Princezna ze mlejna. Tak snad příště.

Naším pražským hostitelům bych chtěla poděkovat za krásný večer strávený v nových prostorách. Do dalších let pak bych chtěla popřát všem, kdo se na přípravě podíleli, hodně síly v dnešní nelehké době. Ať žije další ples v r. 2018!

Okénko vinaře

Krúžkařský košt vín

Mirek Dostál

Tak ani jsme se nenadáli a už je před námi další, v pořadí již 15. krúžkařský košt vín, který hodlá i letos zorganizovat, jak doufám za vydatné podpory ostatních složek, mužský sbor krúžku.

Je na místě připomenout alespoň základní statistiku minulého koštu v roce 2015. Na koštu bylo prezentováno 112 vzorků vín od 45 vinařských subjektů, z nichž 59 vzorků obdrželo v hodnocení 20- bodové stupnice více, než 18,5 bodů a 10 vín bylo oceněno 19-ti a více body, což značí, že se jednalo o vína vynikající až vyjímečné kvality. Vystaveno bylo 70 vín bílých, 31 červených a 11 růžových. Přitom podmínky vinařské sezóny v r. 2014 zdaleka nebyly ideální, rok byl deštivý, réva byla masivně napadána plísněmi a hrozny obtížně dosahovaly požadované vyzrálosti.

Co lze očekávat letos? Vinařská sezona 2016 byla mimořádně vydařená. Příznivé klimatické podmínky dovolily vinařům vyrobit krásná plná vína z kvalitního hroznového materiálu, a to jak u vín bílých a růžových, tak zejména u vín červených, kde vyzrállost zásadním způsobem určuje charakter vína. V tuto chvíli ještě nevíme, kolik vzorků na košt se nám podaří dát dohromady, ale pevně věřím, že do počtu se přiblížíme minulému koštu, ale myslím si, že již teď se lze těšit na jejich kvalitu.

Bohužel vše pozitivní, co vinařům dává příroda, je negativně vyvažováno zhoršujícími se ekonomickými podmínkami pro výrobu vína zejména u malých vinařství a soukromých vinařů. To má již nyní za následek úbytek malovínařů. Je nasnadě, že tento trend bude pokračovat a zlatá éra rozmanitých výstav pomalu vymizí, tak jako mizí folklórní poklady z naší krajiny, a bude nahrazena komerčními

projekty s jediným cílem - ovládnutí trhu a vytvoření maximálního zisku.

Vážme si proto i krúžkařského koštu - naší malé výstavy - a udělejme vše pro její zdárný průběh. Krúžkaři! Přispějte každý dle svých možností. Vinaři - dodáním co největšího počtu kvalitních vín, přátelé vína s vazbami na své dodavatele - získáním vystavovatelů z řad svých dodavatelů vín, děvčata z ženského sboru – přípravou tradičního občerstvení a vy ostatní – alespoň svou mohutnou účastí při koštu.

Na závěr důležité informace k organizaci koštu:

Konání koštu: dubnová beseda u cimbálu,

Klub MK, Vlhká 21, ve středu, 19. dubna 2017 od 18.00 hod.

Sběr vzorků: bude probíhat v pondělí, 10. dubna,

Kulturáček U lípy, Charbulova 3, Brno od 18.00 do 20.00 hod, individuální dodání možné před tímto termínem po telefonické domluvě.

Bodování: bude ve středu 12. dubna v 18.00 hod.,

Kulturáček U lípy, Charbulova 3. Registrace a výběr bodovačů prostřednictvím Mirka Dostála.

Případné změny budou sděleny na březnové besedě u cimbálu, po případě prostřednictvím vedoucích složek.

Fotoreportáž z akcí od vánoc do fašanku

V následující fotoreportáži Vám přiblížíme činnost našeho Slováckého krúžku prostřednictvím fotografií, které nám dodali členové a přátelé krúžku, a které jsme opatřili krátkými komentáři. Že je to činnost nejenom bohatá, ale i zábavná, posuďte sami.

Slovácký krúžek v Brně

Vánoce již tradičně oslavuje krúžek sérií vystoupení. Ujo Fajo tentokrát připravil program koled, který doplnil čtením z bible. Naše sbory doplněné částí chasy a doprovázené CM krúžku, vystoupili v Paláci šlechticů a v kostele Sv. Jakuba v Brně. Foto: P. D'Ambros

Slovácký krúžek v Brně

67. Slovácký ples, tentokrát s hosty z Bojkovic, byl společensky velmi vydařený. Veselo bylo až do zavírací 2. hodiny, k tanci a poslechu vyhrávala dechovka z Brezové, CM souboru z Bojkovic a v „pekle“ naše CM. Bohatá tombola a degustace vín je již samozřejmostí.

Foto :P. D'Ambros

Slovácký krúžek v Brně

Tak vypadá fašanek v podání krúžkařů: od divokých mečových tanců, na obrázku dole naše chasa tančí „ bobkovníky“, až po unaveného „Cetl-fotra“ při pochovávaní basy. Také Stanleyho grimasa leccos napoví. Foto: P.D'Ambros, L. Krejčí

Receptář

Bohunčiny pletýnky

Suroviny: 1 kg hladké mouky

½ l mléka

2 lžice cukru

kostka droždí

20 dkg oleje

24 tbl umělého sladidla

2 lžice rumu

14 dkg nasekaných mandlí se slupkami

balíček rozinek

1 vejce

Z 1. části směsi odebereme část na kvásek, který necháme vykynout; pak přidáme 20 dkg oleje, hotový kvásek a vše necháme vykynout. Pomalu přidáváme rozdrčené sladidlo, rum, mandle, rozinky.

Vše naráz zpracujeme a necháme vcelku kynout, rozválíme, z těsta vytvoříme 9 stejných válečků (lépe zvážit, aby byly stejné), splétáme klasickým způsobem (3 pletýnky na plech), upletené potřeme celým vajíčkem, posypeme mandlemi, pečeme na 200°C cca 18-20 minut.

(recept od Bohunky na její oslavě vyloudila JL)

A dobrou chuť!

Závěrem lidová pranostika

„Kolik mlh v březnu k nebi stoupá, tolik bude ještě mrazů po Velikonocích“.

„O svaté Balbíně (31.3.) je už u nás po zimě“.

Na tomto čísle se podíleli: J. Lacinová, M. Dostál, autoři příspěvků, autoři fotografií. Distribuce: H. Dostálová

Fotografie: P. D' Ambros, M. Dostál, J. Lacinová, D. Pintířová, L. Krejčí

Redakce si vyhrazuje právo redakčních úprav zveřejňovaných příspěvků.

Redakční uzávěrka příštího čísla je 31. května 2017

Příspěvky zasílejte na adresu jir.lacinova@seznam.cz

Fotky zasílejte na adresu: dostal.mirda@seznam.cz

Krúžkozor vydává Slovácký krúžek v Brně za finanční podpory statutárního města Brna.

Vychází 1-3x ročně nákladem 90 kusů.

Je též publikován na www.kruzek.cz.

Odpovědný redaktor: Jiřina Lacinová

Grafické zpracování: Mirek Dostál

Kresba obálky: Jaroslav Homola

B | R | N | O

